

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 182/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozhodnutiu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou o zastavení konania z 24. septembra 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. júna 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou (ďalej len „ústav na výkon trestu odňatia slobody“) označeným v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 24. septembra 2018 bolo ústavom na výkon trestu odňatia slobody vydané rozhodnutie o zastavení konania, ktorým pedagóg OVT ako vecne príslušný orgán podľa § 97b ods. 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“) zastavil disciplinárne konanie (vo vzťahu k oznámeniu o disciplinárnom previnení zo 6. septembra 2018, pozn.) vedené proti sťažovateľovi podľa § 97e ods. 1 písm. b) zákona o výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „napadnuté rozhodnutie o zastavení konania“) z dôvodu, že spáchanie disciplinárneho previnenia nebolo odsúdenému preukázané.

3. Proti napadnutému rozhodnutiu o zastavení konania z 19. februára 2019 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola ústavu na výkon trestu odňatia slobody postúpená z Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“). Riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody (v zastúpení zástupcom riaditeľa pre služobné veci, pozn.) oznámil sťažovateľovi listom označeným ako „Ods. [REDAKOVANÉ] – oznámenie, zaslanie“, č. 1191642/23-2019 z 25. apríla 2019 (ďalej len „oznámenie“), že napadnuté rozhodnutie o zastavení konania z 24. septembra 2018 je právoplatné a nie je proti nemu prípustný opravný prostriedok podľa zákona o výkone trestu odňatia slobody, na základe čoho považuje sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú.

4. Z listu krajskej prokuratúry vo veci „[REDAKOVANÉ] – upovedomenie“, č. k. 3 Kn 20/19/2200-5 (ďalej len „upovedomenie“) z 20. mája 2019 vyplýva, že táto 7. mája 2019 dostala písomnosť sťažovateľa z 5. mája 2019 označenú ako „SŤAŽNOSŤ“, v ktorej sťažovateľ podľa krajskej prokuratúry komentuje konanie ústavu, čo sa týka disciplinárneho postupu príslušného orgánu v jeho veci. Prokurátor krajskej prokuratúry v upovedomení konštatoval, že podľa § 97e ods. 2 zákona o výkone trestu odňatia slobody proti napadnutému rozhodnutiu o zastavení konania nie je prípustné odvolanie, na základe čoho žiaden orgán nemôže o opravnom prostriedku konať a rozhodnúť. Zároveň dospel k záveru, že v postupe ústavu na výkon trestu odňatia slobody nedošlo k žiadnemu porušeniu zákona, a tak vo veci nie je možné prijať žiadne opatrenie prokurátorského dozoru, na základe čoho podanie sťažovateľa ako nedôvodné odložil.

5. V súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 bola vec 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3.1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 bola prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení Rastislav Kaššák – predseda senátu, Jana Baricová a Miloš Maďar.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému rozhodnutiu o zastavení konania podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej svoje výhrady sústredil do niekoľkých argumentačných celkov:

- a) disciplinárna vec sťažovateľa nebola prejednaná spravodlivo;
- b) napadnuté rozhodnutie o zastavení konania je svojvoľné, arbitrárne, neobhájiteľné, prijaté bez opory v práve a nelegitímne, nespĺňa kvalitatívne požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia stanovené judikatúrou ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva;
- c) v napadnutom rozhodnutí o zastavení konania nie je ozrejmený spôsob hodnotenia dôkazov, skutkové zistenia ani právne závery tak, aby bol výsledok rozhodovacej činnosti jasný, zrozumiteľný a dostatočne a presvedčivo odôvodnený;
- d) v dôsledku uvedených argumentov sťažovateľ vyjadruje pochybnosť, či bolo možné subsumovať skutkový stav jeho veci pod § 97e ods. 1 písm. b) zákona o výkone trestu odňatia slobody, podľa ktorého oprávnený orgán konanie zastaví, ak spáchanie disciplinárneho previnenia nebolo odsúdenému preukázané. Predmetnú pochybnosť odvodzuje od tej skutočnosti, že pri skutkoch, o ktoré ide v danej veci a ktoré sťažovateľ v ústavnej sťažnosti (s poukazom na argumentáciu oznamovateľa disciplinárneho previnenia, pozn.) popisuje ako „porušenie zákazu predstierať ochorenie“ a „porušenie povinnosti zachovávať zásady slušného správania a vystupovania voči

osobám, s ktorými odsúdený prichádza do styku“, oznamovateľ týchto skutkov neuviedol a ani nevedel uviesť mená osôb, ktoré by ich spáchanie mali dosvedčiť, pričom vo veci neboli zabezpečené žiadne ďalšie dôkazy, a teda nebolo preukázané, že sa skutky vôbec stali;

e) oprávnený orgán mal skutkový stav podradiť pod § 97e ods. 1 písm. a) zákona o výkone trestu odňatia slobody, podľa ktorého oprávnený orgán konanie zastaví, ak odpadol dôvod konania začatého z podnetu ktoréhokoľvek príslušníka zboru;

f) zo zásady náležitého zistenia skutkového stavu vyplýva, že za ustanovením, ktoré vo svojom rozhodnutí aplikoval „disciplinárny orgán“, sa ukrýva aj zistenie, že predmetné skutky sa stali, čo je zistenie, ktoré odporuje dôkaznej situácii;

g) za popísaných okolností si nemôže účinne uplatňovať práva „obete trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona“, nakoľko jeho trestné oznámenie v danej veci bolo odmietnuté „v podstate iba preto“, že disciplinárne konanie (bod 2 tejto časti uznesenia, pozn.) nebolo zastavené z dôvodu, že skutky sa nestali.

7. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti zároveň priložil dokumenty, ktoré označuje ako dôkazy a v súvislosti s ktorými argumentuje, že sa svojich práv domáhal jednak prostredníctvom dozorcujúcej prokurátorky „u najvyššie postaveného disciplinárneho orgánu ústavu“, čo preukazuje oznámením ústavu na výkon trestu odňatia slobody, a jednak na prokuratúre, čo preukazuje upovedomením prokurátora krajskej prokuratúry. Ďalšími prílohami preukazuje svoju finančnú situáciu a požaduje ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozhodnutím o zastavení konania.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím o zastavení konania

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

10. Podľa § 96 zákona o výkone trestu odňatia slobody vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody prokurátor podľa osobitného predpisu. Zákon o výkone trestu odňatia slobody tu odkazuje na § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

11. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

12. Pri výkone tejto pôsobnosti prokuratúry je prokurátor podľa § 18 ods. 3 písm. a) a c) zákona o prokuratúre povinný a) vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1 alebo odseku 2, c) písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo odseku 2 ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

7. Ako vyplýva z citovaných ustanovení zákona o výkone trestu odňatia slobody a zákona o prokuratúre, v prípade sťažovateľa existuje orgán, do pôsobnosti ktorého zákon zveril ochranu práv sťažovateľa pred namietaným zásahom, a ktorý má právomoc svojím rozhodnutím odstrániť účinky tohto zásahu, ak zistí, že ním došlo k porušeniu práv sťažovateľa. Sťažovateľ teda mal možnosť domáhať sa ochrany ním označených práv prostredníctvom príslušnej prokuratúry ako orgánu vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu odňatia slobody, ktorá je oprávnená, a zároveň povinná v prípade zistenia porušenia právnych predpisov ústavom na výkon trestu odňatia slobody vo vzťahu k osobe sťažovateľa zabezpečiť nápravu nezákonného stavu (m. m. I. ÚS 265/2012).

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal ochrany svojich práv proti napadnutému rozhodnutiu o zastavení konania týkajúceho sa okolností zo 6. septembra 2018 aj na krajskej prokuratúre. Z upovedomenia prokurátora krajskej prokuratúry súčasne vyplýva zistenie, že v postupe ústavu na výkon trestu odňatia slobody nedošlo k žiadnemu porušeniu zákona, na základe čoho nebolo možné vo veci prijať žiadne opatrenie prokurátorského dozoru, a teda podanie bolo ako nedôvodné odložené. Zároveň z neho vyplýva, že proti rozhodnutiu o zastavení konania podľa § 97e ods. 2 zákona o výkone trestu odňatia slobody nie je prípustné odvolanie, čo znamená, že žiadny orgán nemôže o opravnom prostriedku rozhodnúť.

9. Z uvedeného je zrejmé, že namietané rozhodnutie o zastavení konania bolo predmetom dozoru nad zákonnosťou zo strany krajskej prokuratúry, ktorá sa s ním, resp. s disciplinárnym postupom ústavu na výkon trestu odňatia slobody vo veci sťažovateľa z 6. septembra 2018 vysporiadala, a to upovedomením z 20. mája 2019. Tým realizovala svoju právomoc, ktorá jej vyplýva z už citovaných ustanovení zákona o výkone trestu odňatia slobody a zákona o prokuratúre. Sťažovateľ síce predložil ústavnému súdu aj upovedomenie krajskej prokuratúry, ktoré však ďalej nenamieta a explicitne ho označuje len ako dôkaz toho, že využil prostriedok, ktorý mu zákon o prokuratúre v nadväznosti na zákon o výkone trestu odňatia slobody na nápravu ním namietaných skutočností poskytoval. V žiadnej časti ústavnej sťažnosti sa však nedomáha jeho prieskumu zo strany ústavného súdu, a preto ústavný súd s poukazom na § 45 zákona o ústavnom súde považuje túto časť tvrdení sťažovateľa len za súčasť jeho ústavnoprávnej argumentácie vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu o zastavení konania.

10. Na základe uvedeného je tak vylúčená právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia ústavu na výkon trestu odňatia slobody o zastavení disciplinárneho konania sťažovateľa. Z tohto dôvodu bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej len „zákon o ústavnom súde“), bod 1 výroku uznesenia].

III.2. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

11. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

12. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov pre vyhoviecie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

13. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III.1 odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhoviel (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. mája 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu